EL POU de la gallina
Revista manresana d'informació i opinió

Opinió | 34 | Actualitzat el 22/10/2013 a les 11:09

Relativisme o absolutisme moral?

Els "ianomami" són una ètnia que viu a la selva tropical del Brasil i Veneçuela. Practiquen l'infanticidi femení perquè les nenes no són útils per al treball, i per la limitació de recursos de què disposen. Dit altrament, la finalitat d'aquesta pràctica és el control demogràfic. Trobeu defensable o reprovable aquesta pràctica?

Hi ha un sistema moral de validesa universal? O no hi ha cap taula universal de valors, i aleshores hi ha una equivalència entre tots els sistemes morals?

El relativisme ètic és una doctrina que pretén que la veritat o falsedat d'un judici moral no es pugui establir objectivament. Els que ho defensen afirmen que qualsevol enunciat sobre el bé i el mal només prové de la subjectivitat, o d'un grup cultural o ètnia. La moral no seria altra cosa que opinió, ja que tot judici moral seria exclusivament propietat de la cultura de la qual ha sorgit. Esdevindria tan sols una avaluació parcial de les conseqüències d'un acte.

Del relativisme en podem parlar de dos tipus: el subjectivisme o relativisme individual, que defensa que cada un té la seva pròpia moral i no n'hi ha cap altra, i el relativisme cultural, que defensa que una societat o un entorn cultural és qui defineix allò que és acceptable i el que no ho és. Gairebé podríem dir que és inevitable que el relativisme condueixi a l'escepticisme (tot i que hi ha l'extrem i el moderat, podem dir que és la postura, en teoria del coneixement, que afirma que la ment humana no pot afirmar justificacions vertaderes) i a l'emotivisme (un judici moral només seria l'expressió d'una emoció o sentiment que produeix un fet o una acció en un individu. Aquest desemboca en l'irracionalisme).

Com bé diu en Ramon Alcoberro al seu web, "si això s'ha fet tota la vida", deu voler dir que és bo? Amb afirmacions així tanquem tota possibilitat de diàleg entre persones i cultures. Aquí tot val, pur relativisme. Seguim matant toros i practicant ablació? El relativisme inevitablement cau en la immoralitat. Som a la selva: la llei del més fort.

Aquesta doctrina se situa a les antípodes d'una filosofia moral basada en la llei natural, on el bé i mal es determina per la naturalesa, intenció i circumstàncies d'un acte, i no de les seves conseqüències. En aquesta doctrina es postula l'existència de normes objectives, absolutes, que permeten jutjar la moralitat d'un acte (es creu fermament en una fonamentació última).Si pensem que la moralitat d'un acte està determinat per una exigència universal i independent de tota preferència subjectiva, ens situem en l'absolutisme moral. Els valors morals en aquest sentit tenen validesa en si mateixos, la seva legitimitat no depèn ni de l'època, societat o individus que els aprecien. És cert que l'absolutisme moral té un perill: el dogmatisme (defensaria que uns determinats valors serien els únics correctes que cal imposar, menyspreant-ne d'altres).

Com podem preveure, cap de les dues opcions està exempta de conseqüències problemàtiques. Potser ens cal, més enllà dels dos posicionaments, cercar entre la diversitat de creences (diversitat, potser, causada per diversos graus de saber) aquelles que són millors perquè són més vertaderes i més justificades que les altres. Si podem aconseguir discernir d'aquesta manera, podrem obrir una finestra per parlar de llibertat, democràcia, educació... Si no, tancarem la porta al diàleg i només ens restarà mirar-nos el nostre melic.